

Ivan Šaško
pomoćni biskup zagrebački

Uvod i homilija

u euharistijskome slavlju ponedjeljka XXXIII. tjedna kroz godinu (nepar)
za pokoj duše svih poginulih u obrani Vukovara i hrvatske domovine,
u crkvi Svete Mati Slobode (Zagreb)

Ponedjeljak, 18. studenoga 2013. u 19 sati

Uvod:

Dragi hrvatski branitelji, članovi obitelji žrtava
poginulih za mir, slobodu i radost Domovine,
subraćo svećenici, redovnici i redovnice, braćo i sestre!

Zahvaljujući brižnosti i organizaciji Kluba veterana 148. brigade Hrvatske vojske jučer smo na Vukovarskoj ulici zapalili svijeće, a danas smo u ovome posebnom zajedništvu pred otajstvom smrti, s vjerom u uskrsnuće. Molimo za svoje pokojne, zahvaljujemo Gospodinu za njih, sigurni u vjeri da žive ljepotu nebeske domovine. Spominjemo se ponajprije Vukovara i Škabrnje, no naša srca i molitve obuhvaćaju sve pokojne podno ovoga zida koji se pred nama uzdiže kao svjedočanstvo ljubavi, nazidano na Kristovo uskrsnuće.

U nama su molitve za našu zemaljsku domovinu, našu Hrvatsku; molitve poglavito za nas kršćane, da budemo dostojni Kristove ljubavi i da u svojoj odgovornosti i pozivu ne zaniječemo istinu i ne budemo ravnodušni prema potrebama bližnjih. U nama su molitve da nam Gospodin daruje svoga svjetla, otvori oči za njegovu prisutnost i nadahnuća njegova Duha.

Sada ga u zagrljaju nebeske majke, velikodušnosti i slobode, molimo oproštenje grijeha, da bismo čista srca slavili Gospodina. Skrušimo se i pokajmo.

Homilija:

*Liturgijska čitanja: 1Mak 1,10-15.41-43.54-57.62-64;
Ps 119; Lk 18, 35-43*

Braćo i sestre u istoj vjeri, nadi i ljubavi!

I. Lijepo je što na današnji dan ispod ovoga zida ljudske riječi moraju očitovati svoju nemoć. Ali za ovim oltarom, u ovome slavlju Božji Duh potpomaže svaku našu nemoć i – slušajući Božju Riječ – i ljudska zadobiva svoju snagu.

Mjesto na kojemu su ispisana imena, podignuti znakovi spomena na nečiju smrt, a da se na tome mjestu ne nalaze zemni ostatci pokojnika, nazivamo *kenotafom*, doslovno: 'praznom grobom' (κενός - 'kenos', prazan; τάφος - 'taphos', grob). Pred tom spoznajom možemo osjetiti tugu, sjetu ili čežnju... Imajući danas u spomenu osobito one pokojnike čija mjesta pokopa ni grobove mržnja ne želi otkriti, nemojmo dopustiti tuži da naruši vjerničku radost, onu radost koja započinje praznim grobom, mjestom Kristova uskrsnuća.

Zato smo ovdje u molitvi jer ovaj zid koji se poput stabla diše prema nebu u korijenu ima Kristov oltar, stol nebeske gozbe, snagu Božjega Duha koji daje zemaljski život i preobražava ga u novi, nebeski život, najprije svojom snažnom riječju koju nam upućuje u ovome slavlju.

II. Prva knjiga o Makabejcima govori o opakim ljudima koji su, uz potporu kralja Antioha, izabrani narod uvjerali da se treba povesti za poganskim običajima i otkloniti se od svetoga Saveza. Kralj je štoviše zahtijevao da moraju postati jedan narod, s time da svaki napusti svoje običaje. Najbolnije u svemu jest poziv da žrtvuju idolima i ne poštuju dan Gospodnji. Suvremenijim rječnikom rečeno: nuđen im je boljitak, ako se odreknu sebe i svoga identiteta. I Sveto pismo veli: „Ujarmiše se s poganima i prodaše se da čine zlo.“

No, neki nisu poslušali i prihvatili ponude. Koji su čuvali knjigu Saveza i držali se Božjega nauka, bili su proganjani i ubijani. Ipak, mnogi su ostali postojani i hrabri i znali da je za njih najveće zlo prekršiti Savez s Bogom. Potvrdili su riječi psalma: „Opletoše me užeta grješnika, ali tvoga Zakona ja ne zaboravljam.“ (Ps 119, 61)

Posebno je bio bolan jedan događaj kojemu narod pamti i dan i mjesec i godinu. Dan je to kada je Antioh, kralj koji je sebi dao božanski pridjevak - 'epifan' tj. objavitelj, na mjestu njihova oltara dao izgraditi hram posvećen poganskomu bogu Zeusu. Biblija ne izgovara to ime, nego tu građevinu i ozračje novoga reda naziva znakovitim nazivkom: *Grozota pustoši* (grč. *bdelygma eremoseos*; hebr. *šiqquz mešomen*).

To je žrtvenik idolima, ideologije i bezboštva o kojemu je prorokovao prorok Daniel, ali je o njemu govorio i sam Isus (usp. *Dn 9, 27*; *Mt 24, 15*).

Grozota pustoši. Slika je to koja seže dalje od porušenih zgrada i rastvara otajstvo zla. Za nas, Hrvate, i za svako srce, osjetljivo za ljudsku patnju, i nema stvarnosti koja bi tako približila *grozotu pustoši* od one koja je ostavljena u Vukovaru.

Ta grozota ne samo da ranjava, nego može skameniti. Pa, ipak, u njoj postoji ono što je nadvladalo i kralja Antioha i sve umišljene ljudske silnike, a to je vjernost Savezu i pouzdanje u Boga. Iz toga se rađa novo svjetlo i čudo spasenja.

III. U Evanđelju susrećemo snagu molitve na primjeru jednoga slijepca koji najprije moli za uslišanje, a zatim njegova molitva postaje zahvalom, davanjem slave Bogu, koja se širi na sav narod. Tako nas Evanđelje poučava da najprije budemo svjesni potrebe za Bogom. Slijepac je to žarko osjećao, iz čega se rodio njegov krik.

Osim toga, potrebno je pouzdanje. Bez njega nema iskrene molitve, nego samo razočaranje i obeshrabrenost. Svijest o vlastitoj bijedi praćena je vjerom u snagu Gospodinova milosrđa. Stoga je važno ne zatvoriti se u vlastitu bijedu i ne očajavati. Jer Bog nas podiže i daruje novo svjetlo.

On koji je osjećao svoju muku, svoju pustoš, primijetio je Gospodina koji prolazi, koji je ušao u njegov život. I baš taj susret očituje razliku. Naime, ljudi govore o Isusu koji prolazi. Ljudi koji prolaze žele ušutkati slijepca; pokazuju da im smeta njegov molitveni vapaj.

Isus koji prolazi budi vjeru i omogućuje novi susret s Bogom. Slijepac najprije vidi unutar sebe; prije čuda dara vraćenoga vanjskog vida. Slijepac – da bi mogao progledati – dopustio je da se dogodi istinsko čudo za svakoga od nas: vidjeti da Isus prolazi našim životom. Taj prolazak Isus u ljudima koji ga trebaju otvara oči.

A Gospodin prolazi baš onda kada najmanje očekujemo; prolazi kada je oko nas gusta tama i 'grozota pustoši'. Prošao je Hrvatskom tako vidljivo Vukovarom i Škabrnjom; onda kada je zlo gasilo izvanjsko svjetlo i živote bio je tamo dajući mnogima da vide.

Osjećamo taj Isusov prolazak, jer su mnogi o njemu svjedočili i svjedoče. I uvijek je iznova dirljivo vidjeti snagu evanđelja koja preobražava pogled.

Kada smo u kušnji reći, prigovoriti, pobuniti se da je u nekim događajima Bog zaboravio čovjeka, ako dublje uđemo u te događaje, shvaćamo da je tamo Bog bio najprisutniji. U tami je otvarao oči duha i u slabosti očitovao snagu. Ali na nama je da to ne zaboravimo; da čuvamo spomen, ne na grozotu pustoši, nego na vjernost koja nas je i večeras okupila.

IV. Braćo i sestre, ovih je dana možda jedna od najspominjanijih riječi riječ 'referendum'. U raspravama se često zaboravi pravo značenje riječi i pokušava se, nerijetko namjerno, udaljiti od izvora. Zato smatram važnim da na današnji spomen ne budemo brzopleti, nego da zastanemo i promišljamo, oslušujemo i molimo. Uistinu, odakle *referendumu* ime? Svatko tko je svladao osnove latinskoga u toj će riječi prepoznati glagol *re-ferre* koji znači 'ponovno donijeti', ali i 'odnositi se na nešto', 'vratiti'. Taj je glagol u gerundivu, u obliku kojim se izražava ono što treba učiniti, ono što je potrebno izvršiti.

Referendum dakle vraća na određeni početak, na stanoviti način uzima punomoć zastupnicima i dopušta onima koji su dali punomoć za zastupanje da odlučuju sami. Pomalo je čudno da bi se u demokraciji itko trebao bojati takvoga puta odlučivanja u kojemu svaki pripadnik neke zajednice odlučuje o onome o čemu zastupnici ne mogu ili ne žele odlučiti.

Osim toga, referendum vraća na polazišta određene zajednice, na korijene, na vrijednosti na kojima se društvo želi graditi.

Zato je za hrvatsko društvo važan današnji spomen i pogubno je zanemariti nosive događaje pojedine zajednice. U porođajnim bolima obrane domovine ujedno je sjeme najvećih vrijednosti od kojih Hrvatska treba živjeti. Sve ono što simbolizira Vukovar je važno polazište za naše suvremeno hrvatsko društvo.

V. Ali, u našem se društvu, nažalost, pokušavaju promijeniti polazišta i umjesto da nas uči i nosi žrtva, ljubav, sebedarje, poštivanje dostojanstva svakoga čovjeka, sloboda i mir, svjedoci smo iz dana u dan da se umjesto toga temelja u javnosti pokušavaju oživjeti oni sadržaji koje biblijski jezik naziva 'grozota pustoši', ona ideologija koja je ostavila svoj potpis grozote i u Vukovaru.

Medijski prostor se puni ideologijom i idolima komunističkoga sustava koji je zatirao slobodu savjesti, progonio slobodu mišljenja, uklanjao ideološke neprijatelja na sve načine, unosio strah i prijetio svima koji su se usudili sanjati slobodnu Hrvatsku. Ta kultura sebičnosti i laži ima svoje simbole koje su nosili oni koji su pokušali slomiti hrvatsku obranu slobode.

Stoga nije čudno što se danas ljudi pitaju kako je moguće da mediji u Hrvatskoj, kojima se nažalost nedvosmisleno pridružila i Hrvatska radiotelevizija – koju moraju resiti objektivnost i stručnost – tako zdušno promiču taj zadah 'grozote pustoši'. Najčešće se on širi pod krinkom kulture, analize prijašnjih vremena, dosega umjetnosti, ali se u dnu prepoznaje želja za zamjenom temelja. Zato se pokušavaju opravdati i metode i ikone komunističke diktature.

To vjernici lako prepoznaju. Vukovar nam daje prepoznati i pomaže shvatiti čime se ravnati i kako se ponašati u budućnosti. Hrvatska radost se ne može živjeti vraćanjem u 'grozotu pustoši', na polazišta sustava koji je razorio Vukovar.

VI. A gdje se prepoznaju tragovi toga sustava u sadašnjosti? Lako ih osjećamo, ako razmislimo gdje se udaljavamo od ljubavi prema Bogu i čovjeku; gdje kršimo vjernost Božjim zakonima; gdje smo u sebičnosti zanemarili bližnje.

Sjetimo se samo obscenijavanja spomena na žrtve totalitarnih režima, među kojima je ostalo nerasvijetljeno doba komunizma. Sjetimo se gaženja vrijednosti dana Gospodnjega; sjetimo se nametanja ideološkoga odgoja djece i mladih bez uvažavanja roditelja; sjetimo se zadiranja u antropološka pitanja nametanjem bezbožnoga svjetonazora; sjetimo se donošenja i provođenja zakona na proceduralno upitan, a kulturalno besmislen način; sjetimo se juriša na svetost obitelji... I još će nas pokušati uvjeravati da ima važnijih pitanja. Tu su korijeni naših boli i neuspjeha.

Ovih dana vidimo da se u medijskim obmanama ide toliko daleko da se i Papu pokušava zlorabiti za nečasne ciljeve. Nastoji se unijeti zabluda i razdor u Crkvu, među vjernike i građane, prikazujući nesukladnost nauka i djelovanja Crkve u Hrvatskoj i Svetoga Oca.

Radi toga što je uvijek važno zalagati se za istinu, navodim dio pisma koje je prije tri godine (2010.) tadašnji nadbiskup Buenos Airesa, kardinal Bergoglio, tijekom

rasprave o zakonu o braku, u sličnim okolnostima kakve živimo sada u Hrvatskoj. Pisao je ovako sestrama karmelićankama: „Ne radi se pukoj političkoj borbi, nego o težnji da se razori Božji plan. Nije riječ tek o običnome zakonskom projektu – to je samo sredstvo – nego o 'potezu' oca laži koji nastoji stvoriti pomutnju i prevariti Božju djecu.“ Tadašnji nadbiskup, a sadašnji Papa, sa svom gorljivošću piše: „To nije vaš rat, nego Božji rat.“ (Prema svjedočenju Liliane Negre, prve predsjednice *Parlamentaraca za život i obitelj*). Kardinal je bio pogrđivan, klevetan, napadan; mogle su se čuti nevjerovatne grubosti i izjave protivnika; „Uništili smo Bergoglia.“ Ali Gospodin je imao druge planove i pozvao kardinala Bergoglia da bude Petrov nasljednik.

VII. Braćo i sestre, ako mi budemo šutjeli, ovaj će zid nastaviti govoriti. Ako mi ne budemo sposobni držati barjak o kojemu govori natpis na ovome zidu, ostat će oslonjen na Kristov uskrsni stijeg. Ako mi ne budemo svjedoci života koji ne posežu za sredstvima svojih neprijatelja, ostat će nam samo sjena smrti, tuga i sram...

Prođi, Gospodine, i danas našim životima i daruj svjetlo našim očima. Crkva jest tvoja zajednica; zajednica grješnih ljudi koje si otkupio i prosvijetlio svojim svjetlom; zajednica molitvenoga zaziva i zahvaljivanja. U trenutcima našega krika mnogi će nas upozoravati, reći nam da šutimo; smetat će im naš glas. I ponavljat će da *Bog ne postoji; da se ne brine za tebe; i jedino što ti pripada jest očaj*. A mi znamo da je njegov križ grozotu preobrazio u ljepotu i pustoš u plodne njive i mirisne vrtove.

I baš zato što smo u Isusu susreli svjetlo srca, ne možemo šutjeti. Onaj tko vidi istinu ili ju naslućuje, iz ljubavi će ju željeti prenijeti drugima. To činimo po ovome zajedništvu, u kojemu svjedočimo širinu pogleda, u jednostavnosti i iskrenosti spajajući poglede staraca pune sjećanja i poglede mladih koja traže oslonce; iznošene odore i novo znakovlje koje se uvijek mora protiviti grozoti pustoši. Ovdje se tješimo, ovdje zazivamo; ovdje se kajemo i ponovno uspravljamo i slavimo Gospodina što nam je darovao svjetlo vječnosti. Njime dopiremo i do radosti naših pokojnih.

Došli smo k Majci radosne slobode! Po njezinoj vjernosti Bog nas je pohodio i ušao u naše živote. Marijo, čuvaj svoj hrvatski narod i vrati mu pouzdanje pred grozotama pustoši. Pomozi nam da u zahvalnoj ljubavi vidimo Gospodina koji prolazi i zajedno ga slavimo.

Amen.

✠ Ivan Šaško